
VANNOMRÅDE LEIRA-NITELVA
ÅRSMELDING

2018

Foto: Øystein Sobye/Photographica

INNHALDSFORTEGNELSE

Innhold

1. FORORD	
Forord	4
2. OM VANNOMRÅDET	
Om vannområdet	5
3. ORGANISASJONEN	
3.1 Vannområdets organisering	6
3.2 Vannområdegruppens sammensetning i 2018	7
3.3 Avholdte møter i 2018	9
4. AKTIVITETER I VANNOMRÅDET I 2018	
4.1 Prosjekter	10
4.2 Seminarer og temakvelder	11
4.3 Foredrag	11
4.4 Publikasjoner	12
4.5 Andre aktiviteter	13
4.6 Viktige tiltak i kommunene	14
4.7 Ikke gjennomførte aktiviteter	16
5. SOSIALE MEDIA	
Nettsider og sosiale media	17
6. VASSDRAGSOVERVÅKING	
6.1 Kjemisk-fysisk overvåking	18
6.2 Biologisk overvåking	18
7. TILGJENGELIGGJØRING AV KUNNSKAP	
7.1 Vann-Nett	19
7.2 Vannmiljø	19
8. MILJØTILSTAND 2018	
8.1 Tilstandsklasse 2018	20
8.2 Trendanalyser	20
8.3 Bunndyr	20
8.4 Reklassifisering av vannforekomster	20
9. ØKONOMI - INNTEKTER OG FORBRUK	
9.1 Hovedkonto	21
9.2 Vassdragsovervåking	22
VEDLEGG 1.	
Oversikt over kommunens økonomiske bidrag til fellesutgifter i VO Leira-Nitelva	23

1. FORORD

Vannarbeidet er fortsatt i en tiltaksfase, og alle foreslåtte tiltak skulle iverksettes senest i løpet av 2018. For vannområdets sin del har de aller fleste tiltakene kommet i gang, men noen få har av ulike årsaker fått utsettelse.

I løpet av 2018 har flere prosjekter blitt satt i gang og fullført, og har bidratt til ny og nyttig kunnskap. Formidlingsarbeidet har blitt videreført med faktaark, informasjonsbrosjyre, sosiale media, seminarer og temakvelder.

I kommunene har det vært jobbet godt med tiltak som vil være med på å bedre vannkvaliteten, og flere store viktige prosjekter vil bli fullført i årene som kommer, og det første av 3 renseanlegg i Nittedal legges ned på nyåret.

Ved utgangen av 2021 skal det foreligge oppdaterte og forbedrede regionale vannforvaltningsplaner med tiltaksprogram, som skal gjennomføres i de seks årene 2022-2027. Det er et tidkrevende arbeid, og prosessen med å utarbeide disse dokumentene startet høsten 2018. Først ut var dokumentene planprogram og hovedutfordringer, og vannområde Leira-Nitelva utarbeidet høsten 2018 dokumentet "Hovedutfordringer i Vannområde Leira-Nitelva", som er ett av vedleggene til vannregionens dokumenter. Det er høring av disse dokumentene i perioden 1. april - 30. juni 2019.

Vi legger et år fullt av aktivitet bak oss og ser frem mot 2019. En stor takk til alle som bidrar inn i arbeidet for renere og friskere vassdrag.

2. OM VANNOMRÅDET

Vannområde (VO) Leira-Nitelva er et av Norges 101 vannområder og en del av vannregion Glomma. Vannområdet består av 12 kommuner (tabell 1) i fylkene Oslo, Akershus og Oppland. I tillegg til disse 12 kommunene har kommunene Jevnaker, Hurdal, Ski og Enebakk mindre arealer innenfor vannområdet.

Vannområdet er et geografisk område avgrenset til Leira og Nitelvas nedbørsfelt, og strekker seg fra Romeriksåsen og Nordmarka i nord til Svellet (innløp Øyeren) i sør. Totalt er det 36 innsjøvannforekomster, 53 elvevannforekomster og 3 grunnvannforekomster i vannområdet.

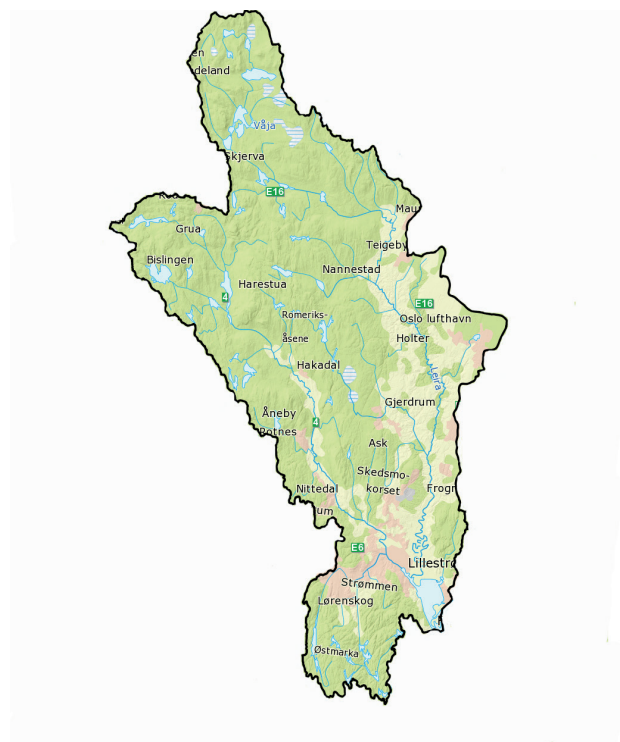
Leiravassdraget er svært variert fra rent, klart elvevann og mange innsjøer i Øståsen/Nordåsen og Romeriksåsen, til hissige, terrengformede bekker og elver gjennom bratte ravedaler og til slutt en langsom, meanderende elv før utløpet i Nitelva. Selve Leira har en total lengde på 100,8 km. Nitelva har sitt utløp fra Harestuvannet og starter sin ferd gjennom skogkledde områder. Nedover Nittedal går elva inn i jordbruksområder og danner noen meandere. De nedre delene er nærmest en bred flod, og etter 37 km renner Nitelva ut i Svellet ved Lillestrøm.

Både Leira og Nitelva er vernet mot utbygging av kraftverk og andre inngrep i elva.

Begge elvene renner igjennom områder under den marine grensen, og er derfor påvirket av marin leire. Dette fører til at den naturlige tilførselen av partikler og næringssalter er stor, og gjør at de nedre delene av vassdragene ikke blir "krystallklare og rene". Målet blir derfor å sikre gode livsbetingelser for vannlevende organismer som lever i slike elver og best mulig ivareta brukerinteressene.

Tabell 1. Kommunenes areal innenfor VO.

Kommune	% av kommunen som er innenfor vannområdet
Gran	27
Lunner	65
Oslo	7
Fet	18
Sørums	21
Ullensaker	35
Rælingen	45
Nannestad	70
Gjerdrum	100
Skedsmo	100
Lørenskog	100
Nittedal	100

Figur 1. Kart over VO Leira-Nitelva

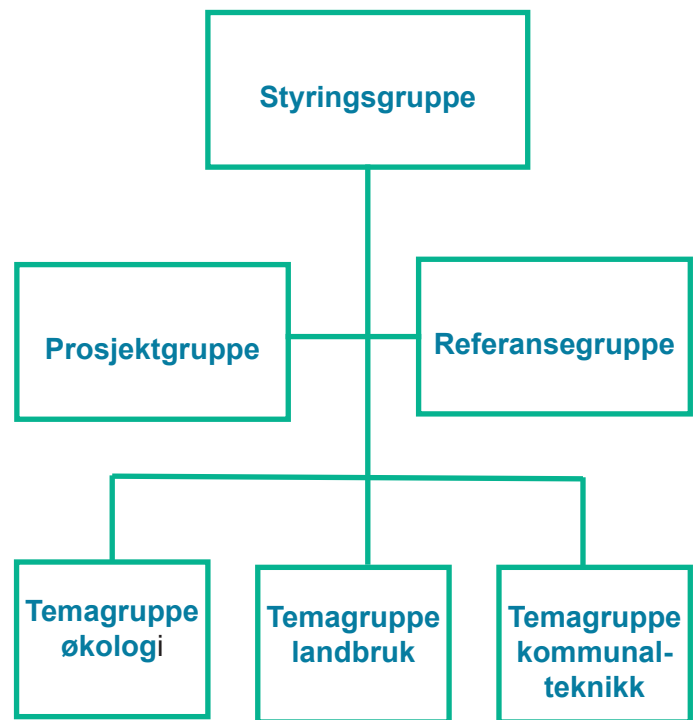
3. ORGANISASJONEN

3.1 VANNOMRÅDETS ORGANISERING

Nåværende organisering av arbeidet i Vannområde Leira-Nitelva ble vedtatt av styringsgruppa i 2008, og besluttet videreført i 2017. Arbeidet er fordelt på fem ulike grupper (figur 2). Styringsgruppa ledes av deltakerkommunenes ordførere/varaordførere. I tillegg deltar en politisk representant for Akershus fylkeskommune, som delegert prosessmyndighet på vegne av Vannregionmyndigheten for Glomma, Østfold fylkeskommune. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har fagansvar for arbeidet etter vannforskriften. De og Akershus bondelag deltar i styringsgruppa som observatører. Styringsgruppa legger premisser for vannområdearbeidet etter føringer fra Vannregionmyndigheten, og skal forankre viktige milepæler i sine respektive kommuner. Styringsgruppa legger premissene for arbeidet til vannområdets prosjektgruppe, samt tre faggrupper med fagkompetanse innen økologi, landbruk og kommunalteknikk.

For å sikre best mulig forankring og medvirkning ble det i 2008 opprettet en referansegruppe. Denne har det ikke vært aktivitet i siden 2012, men vannområdet har en del ressurspersoner, og tar kontakt med organisasjoner, foreninger og lokalpersoner ved behov.

Det daglige arbeidet i vannområdet er tillagt sekretariatet, og utføres av daglig leder. Daglig leder har kontor i Skedsmo kommune, som har det administrative ansvaret for prosjektet.

Figur 2. Organiseringen av VO Leira-Nitelva

3.2 VANNOMRÅDEGRUPPENES SAMMENSETNING I 2018

Det har vært noen endringer i styringsgruppa i løpet av 2018. Representantene for Sørums kommuner, og for Fylkesmannen i Oslo og Akershus har blitt byttet ut i løpet av året.

Tabell 2. Deltagere i VOs styringsgruppe i 2018.

Medlem	Representant i styringsgruppa
Gran	Willy Westhagen, ordfører
Lunner	Halvor Bratlie, varaordfører
Oslo	Frode Hult
Fet	John Harry Skoglund, ordfører
Gjerdrum	Anders Østensen, ordfører
Lørenskog	Ernst-Modest Herdickerhoff, varaordfører
Nannestad	Hans Thue, ordfører
Nittedal	Inge Solli, varaordfører
Rælingen	Øivind Sand (nestleder), ordfører
Skedsmo	Boye Bjerkholt (leder), varaordfører
Sørums kommuner	Marianne Grimstad Hansen, ordfører (tom. 31.12.2017) / Anette C. Elseth, varaordfører (fom. 01.01.2018)
Ullensaker	Willy Kviltén, varaordfører
AFK	Lone Kjølsvrud
FMOA	Anne Marie Vikla (tom. 6.03.18) / Simon Haraldsen (fom. 06.03.18) (observatør)
Bondelaget	Eli Berven (observatør)
Vannområdet	Line Gustavsen (sekretær/daglig leder)

Det var også noen utskiftninger i den administrative prosjektgruppen i løpet av 2018.

Tabell 3. Deltagere i VOs prosjektgruppe i 2018.

Medlem	Representant i prosjektgruppa
Gran	Trygve Rognstad
Lunner	Kari-Anne Steffensen Gorset
Oslo	Terje Wold
Fet	Ann Kathrin Kristensen
Gjerdrum	Bjarte Hunnestad (tom 31.06.2018) / Anette Åkerstrøm (fom 05.09.2018)
Lørenskog	Terje Martinsen
Nannestad	Liv Dervo
Nittedal	Bjørn Rønholt / Guro Haug (leder faggruppe økologi)
Rælingen	Linda A. Grimsgaard
Skedsmo	Elisabeth Borge (tom 30.09.2018) / Tone Helland (fom. 01.10.2018)
Sørums kommuner	Heidi Nyland
Ullensaker	Anette Åkerstrøm (tom 05.09.2018) / Kjersti D. Enger (fom 05.09.2018)
AFK	Anja Winger
FMOA	Simon Haraldsen / Kari Rime Engmark
Regionkontor landbruk	Ida Marie Gjersem
Statens vegvesen	Ola Rossing Eide
Vannområdet	Line Gustavsen (sekretær/daglig leder)

Alle de tre temagruppene hadde gruppeledere i 2018. Gruppelederen bistår daglig leder med å utarbeide saksliste til møtene, og har ansvaret for å lede disse. Oversikt over hvem som representerte kommunene i de ulike temagruppene finnes i tabell 4.

Tabell 4. Deltagere i VO's temagrupper i 2018.

Kommune	Faggruppe kommunalteknikk	Temagruppe økologi	Temagruppe landbruk
Gran	Trygve Rognstad	Trygve Rognstad	Jens Olerud
Lunner	Kari-Anne Steffensen Gorset	Kari-Anne Steffensen Gorset	Jens Olerud
Oslo	Toril Giske	Toril Giske	Ida M. F. Gjersem/RKL (leder)
Fet	Nazhad Shawshin/Mina Rahimzaie	Karl Alfred Bjølgerud/Jon Arne Kongtorp	Ann-Kathrine Kristensen
Gjerdrum	Monica Gudim/Ingar Solberg	Monica Gudim/Anette Åkerstrøm	Hans Petter Langbakk/Mina Lisa Schou
Lørenskog	Terje Martinsen	Harald Johannes Foslien Løvstad/ Terje Martinsen	Ida M. F. Gjersem/RKL
Nannestad	Steinar Karlsen	Liv Dervo	Nina Lynnebakken
Nittedal	Cecilie Raasok/Terje Kristian Bogstrand	Guro Haug (leder)	Ida M. F. Gjersem/RKL
Rælingen	Linda A. Grimsgaard (leder)	Linda A. Grimsgaard	Ida M. F. Gjersem/RKL
Skedsmo	Tone Helland/Asgeir Hagen	Hilde Birkeland	Ida M. F. Gjersem/RKL
Sørums	Liv Thea Hanestad	Eli Tangen Eggum	Torunn Hoel
Ullensaker	Anette Åkerstrøm/Kjersti D. Enger	Anette Åkerstrøm/Kjersti D. Enger	Hans Petter Langbakk/Mina Lisa Schou
AFK	-	Anja C. Winger	-
FMOA	Simon Haraldsen	Ruben A. Pettersen	Kari R. Engmark
Bondelaget	-	-	Einar Korvald
NRV/NRA	Markus Rawcliffe	-	-
Vannområdet	Line Gustavsen (sekretær/daglig leder)	Line Gustavsen (sekretær/daglig leder)	Line Gustavsen (sekretær/daglig leder)

3.3 AVHOLDTE MØTER I 2018

Oversikt over møter avholdt i prosjektorganisasjonen i 2018 er vist i tabell 5.

Tabell 5. Antall møter avholdt i de ulike gruppene i VO i 2018.

Vannområde Leira-Nitelva 2017	Antall møter	Beskrivelse
Styringsgruppe	3	Ordinære møter
Prosjektgruppe	4	Ordinære møter
Temagruppe økologi	4	Ordinære møter
Temagruppe landbruk	3	Ordinære møter
Temagruppe kommunalteknikk	4	Ordinære møter

Referater fra møtene i prosjektorganisasjonen er sendt møtedeltakere og publisert på elveliv.no. Referater fra møter i styringsgruppa er i tillegg sendt i kopi til postmottak i hver av de 12 eierkommunene.

I tillegg til de ordinære møtene har det vært avholdt flere møter i ulike ad hoc-grupper i forbindelse med ulike aktiviteter og prosjekter.

Daglig leder har deltatt på en del eksterne møter, arrangementer, seminarer og konferanser. Det har blant annet vært møter med Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljødirektoratet, Vannregionmyndigheten, MIRA og OSL. Et utvalg er presentert nedenfor.

Verdens vanndag - 22.03.18

Verdens vanndag markeres hvert år den 22. mars, og i 2018 var temaet "Natur for vann. Fra forskning til forvaltning - kan naturen løse problemene?" På seminaret var det fokus på naturbaserte løsninger, og hvordan disse kan bidra til å redusere effektene av klimaendringene.

Seminar om forvaltning av urbane vassdrag - 19.04.18

Seminaret ble arrangert av Norsk vannforening og elveforumene i Oslo, Bærum og Asker. Målet med seminaret var å få frem kunnskap og erfaringer for å forbedre forvaltningen av urbane vassdrag.

Samling på Hoel gård, prosjektlederforum - 14-15. juni

I midten av juni var vannområdelederne i vannregion Glomma samlet sammen med representanter fra vannregionen og Akershus fylkeskommune på Hoel gård ved Mjøsa. Vannområdene Glomma, Mjøsa og Grensevassdragene stod for programmet, som blant annet bestod av innlegg om Mjøsaksjonen, utvidelse av E6 gjennom naturreservatet Åkersvika, og befaringer for å blant annet se på flomsikring i Brumunda. Slike samlinger hvor vannområdelederne møtes er veldig nyttige for å blant annet dele erfaringer og hente inspirasjon fra kollegaer.

Miljømessige utfordringer knyttet til kunstgressbaner - 29.06.2018

I forbindelse med åpningen av en granulutfri fotballbane på Råde ble det arrangert et seminar om miljøutfordringer knyttet til kunstgressbaner. Seminaret ble avsluttet med en tur ut til den granulutfrie fotballbanen hvor det ble gitt en presentasjon av oppbygning og kvalitetene til banen.

4. AKTIVITETER I VANNOMRÅDET I 2018

4.1 PROSJEKTER

Kartlegging av vasspest

Vasspest er en fremmed art, og den finnes blant annet i Nordbytjernet i Ullensaker og i Svellet. NIVA fikk derfor i oppdrag å kartlegge vasspest i Leira, Kverndalsbekken og andre aktuelle områder langs Leira-vassdraget. Det ble gjennomført feltarbeid i august, og i september ble det tatt vannprøver for å undersøke miljøDNA (eDNA). Det ble kun funnet vasspest i Isakbekken i Skedsmo, her har det også tidligere vært registrert vasspest. Prosjektet var finansiert med egenkapital. [Rapporten](#) kan leses på vannområdets nettsider.

Bilde 2. Vasspest. Foto: Helge B. Pedersen

Kartlegging av edelkreps i Leira, Gjermåa og Tveia/Kverndalsbekken

I 2018 gjennomførte vannområdet en kartlegging av edelkreps i Leira, Gjermåa, Tveia/Kverndalsbekken, og i andre aktuelle sidebekker. Utmarksavdelingen for Akershus og Østfold fikk oppdraget, og kartla totalt 45 lokaliteter. Det ble funnet edelkreps i de nordre delene av Leira, i Kverndalsbekken og i Gjermåa. I [rapporten](#) fra Utmarksavdelingen er aktuelle trusler blitt vurdert, og de har kommet med forslag til tiltak og oppfølging. Prosjektet var finansiert med egenkapital og midler fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Bilde 3, 4 og 5 viser edelkreps og fangst av edelkreps. Foto: Liv Dervo

Gratis miljøråd i Lørenskog kommune

Prosjektet gratis miljøråd i Lørenskog startet opp i 2017, og skulle etter planen avsluttes i april 2018. På grunn av den lange vinteren på starten av 2018 ble prosjektet forlenget til november 2019. Totalt har det blitt gjennomført oppstartsmøte, et grupperåd og 7 individuelle miljøråd. Prosjektet har ført til at det har kommet inn flere SMIL og dreneringssøknader fra gårdbrukere i Lørenskog kommune. Prosjektet har vært finansiert med egenkapital og midler fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Prosjektering av vandringshinder ved Store Vikka i Nannestad kommune

Ved utløpet til Store Vikka er det en demning som forhindrer fisk å vandre opp i innsjøen. Via vannområdet Hurdalvassdraget/Vorma fikk vannområdet høsten 2018 prosjektert dette vandringshinderet, og det ble før jul levert en rapport til vannområdet. I [rapporten](#) er det foreslått tiltak for å utbedre vandringshinderet, inkludert tegninger og kostnadsoverslag.

Bilde 6 og 7. Vandringshinder ved Store Vikka. Foto: Vannområde Leira-Nitelva

4.2 SEMINARER OG TEMAKVELDER

Seminar om sandfang

14. mars arrangerte temagruppe kommunalteknikk [seminar](#) om sandfang for driftsansatte i vannområdets kommuner. Det var totalt 40 påmeldte til seminaret, og det ble holdt innlegg blant annet fra Fylkesmannen, flere av kommunene og Norsk Gjenvinning.

Informasjonsmøter om håndtering av hestegjødsel.

To kvelder i april ble det holdt [informasjonsmøter](#) om håndtering av hestegjødsel, ett møte ble holdt i Nannestad, og ett i Lillestrøm. På møtene ble det orientert om hvorfor hestemøkk kan være et problem for våre vassdrag, hvordan vi kan gjøre det om til en ressurs, og om regelverket som gjelder hestegjødsel. Det ble annonsert på kommunenes nettsider, i lokalaviser og på vannområdets Facebook-sider. Totalt deltok mellom 50 og 60 mennesker på temakveldene.

4.3 FOREDRAG

En viktig del av arbeidet i vannområdet er å formidle informasjon om vannkvalitet og vannforskriften ut til kommuner, befolkning og andre grupper. I 2018 ble det holdt fire foredrag:

Foredrag for gruppe fra Østerrike som besøkte Fylkesmannen i Oslo og Akershus

18. august ble det holdt et foredrag på Besøksenter våtmark Nordre Øyeren for en gruppe fra Østerrike som var på besøk hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Dette var et "vikaroppdrag" for Vannområde Øyeren, så foredraget tok i hovedsak for seg Vannområde Øyeren og vannforskriften, men det ble også snakket litt om vannområde Leira-Nitelva.

Nannestad kommunestyre

18. september holdt daglig leder et innlegg for kommunestyret i Nannestad kommune. Her ble det informert

generelt om vann tilstanden og aktivitetene i vannområdet, og mer spesielt om hvordan tilstanden er i de vannforekomstene som befinner seg i Nannestad kommune.

Politisk komité for klima, infrastruktur, miljø og energi i Lunner kommune

19. november ble det holdt ett innlegg for politisk komité i Lunner kommune. De fikk en orientering om tilstanden i vannområdet, prosjekter det har blitt jobbet med i løpet av året, og ikke minst om hvordan det står til med vannet i Lunner kommune.

Hovedutvalg for miljø og samfunn i Nittedal kommune

26. november var det Nittedal kommune sin tur til å få en orientering om vannområdet. Her ble det presisert at arbeidet med å legge ned de tre renseanleggene i Nittedal er kjempeviktig for vannkvaliteten og at det er store forventninger til effekten dette vil ha på vannkvaliteten.

4.4 PUBLIKASJONER

Faktaark

I løpet av 2018 ble det utarbeidet to faktaark med temaene flom og edelkreps. Det ble laget versjon for både Leira- og Nitelva-vassdraget

Bilde 8 og 9. Faktaarkene som ble utgitt i 2018.

Informasjonsbrosjyre om håndtering av hestegjødsel

I forbindelse med informasjonskveldene for hesteeiere lagde vannområdet en [informasjonsbrosjyre](#) om håndtering av hestegjødsel. I brosjyren finnes det informasjon om hvorfor hestemøkk kan være et problem for våre vassdrag, hvordan man på best måte kan utnytte seg av hestegjødselen, og regelverket rundt håndtering av hestegjødsel.

Brosjyren har blitt trykt opp og distribuert til kommunene i vannområdet, og den kan lastes ned på vannområdets nettsider.

Bilde 10. Informasjonsbrosjyre om hestegjødsel.

Informasjonsskrivet "Vassdragene"

Vassdragene kom ut to ganger i løpet av 2018, nr 2. kom ut i juli, og nr. 3 kom ut i desember. Det har vært god respons på informasjonsskrivet, og totalt går det ut til over 110 mottakere.

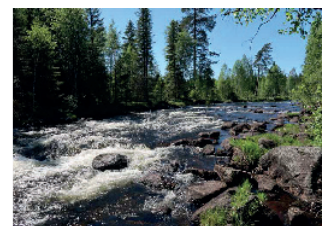
Artikkel i Årringen

Årringen er tidsskriftet til Fetsund lenseminneforening, og kommer ut en gang hvert år i november måned. I 2018 ble vannområdet invitert til å skrive en artikkel om vannområdets utfordringer, og om arbeidet som gjøres for å bedre vannkvaliteten.

Vannområder Leira-Nitelva

For vannområdene Leira og Nitelva er det etablert vannområdestyre som har ansvar for å følge opp og ivareta vannområdene. Styret består av representanter fra kommunen og fra de lokale vanninteressene. Styret har ansvar for å følge opp og ivareta vannområdene. Styret har ansvar for å følge opp og ivareta vannområdene.

Bilde 11. Artikkel om vannområdet i Årringen.

Høringsuttalelser.

I visse tilfeller skriver vannområdet høringssvar på saker som er spesielt aktuelle. Disse høringssvarene er forankret i vannområdets styringsgruppe, og er vannområdets mening, ikke kommunenes. I løpet av 2018 ble det skrevet 4 høringssvar.

Januar:

- Høringsuttalelse til "Handlingsprogram 2018-2021 - Regional plan for vannforvaltning for vannregion Glomma".
- Høringsuttalelse til foreslåtte endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven.

April:

- Høringsuttalelse til "Nedleggelse av dammer i Akershus".

Oktober:

- Høringsuttalelse til "Regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019-2022".

4.5 ANDRE AKTIVITETER

Fisk som kvalitetselement i klassifisering av økologisk tilstand på Romeriksåsene

Dette er et [prosjekt](#) som har vært gjennomført i samarbeid med NJFF-Akershus. 17 lokaliteter og 20 potensielle vandringshindre ble vurdert i 2017 og 2018 med hensyn til fisketetthet, fragmenteringsgrad og barriereeffekt. Totalt viste 13 objekter seg å være vandringshindre for fisk, og disse trenger utbedring for å oppnå minst god økologisk tilstand. Rapporten fra prosjektet fullføres i januar 2019.

Bilde 12, 13. Vandringshindre i form av demning og kulvert. Foto: Knut Magnus Wold.

Bilde 14. Rapporten fra prosjektet.

Kartlegging av kunstgressbaner og gummigranulat

Arbeidet med å kartlegge kunstgressbanene i vannområdet startet i 2017 og ble fulgt opp med befaringer i 2018. Befaringene avdekket at det er et stort problem i vannområdet med gummigranulat som kommer på avveie, og at det er store mangler når det gjelder tiltak for å hindre gummigranulatflukt. Rapporten fra kartleggingen vil foreligge våren 2019.

Bilde 15 og 16. Gummigranulat på avveie i Skedsmo og Lørenskog. Foto: VO Leira-Nitelva.

Bilde 17. Rapporten fra prosjektet.

Kartlegging av miljøgifter i Gullaugbukta.

Høsten 2018 fikk vannområdet midler fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus til å kartlegge miljøgifter i Gullaugbukta i Skedsmo kommune. Gullaugbukta ligger rett utenfor et industriområde, og det var mistanker om at det kan finnes miljøgifter, enten av eldre eller nyere dato her. Norconsult fikk oppdraget og fikk gjennomført vannprøver høsten 2018. Sedimentprøver vil bli undersøkt når isen går våren 2019.

4.6 VIKTIGE TILTAK I KOMMUNENE

I kommunene jobbes det med både store og små tiltak som vil forbedre vannkvaliteten. Under er et lite utvalg av det som skjer i kommunene.

Gjerdrum

I løpet av 2018 fikk Gjerdrum kommune sendt ut 93 pålegg på oppgradering av spredt avløp, og dermed har alle i kommunen som har behov for oppgradering fått pålegg. Dette er et viktig skritt i arbeidet med å redusere utslipp fra spredt avløp i kommunen.

Det var også stort fokus på to prosjekter i forbindelse med opprydding av spredt avløp, forlengelse av avløpsledning i Frognerlinna og Bekkeberget, samt prosjekt Solheim-Ask hvor 54 boliger vil bli tilknyttet kommunalt avløp.

Nittedal

Det har vært jobbet med første etappe av prosjektet for å legge ned renseanleggene i Nittedal, og føre avløpet til NRA i Skedsmo kommune. Avløpsledning har blitt gravd ned i Nitelva, og Slattum renseanlegg legges ned våren 2019.

Skedsmo kommune

Det har vært ombygging av PA6 i Skedsmo i forbindelse med den nye ledningen til Nittedal. PA6 er en

større pumpestasjon med overløpstank for å forhindre utslipp til Nitelva.

Fet kommune

Det ble bestemt at Tuen renseanlegg skulle nedlegges og alt spillvann overføres til det nye interkommunale renseanlegget MIRA, som ligger i Sørum. Tuen renseanlegg er et privat gammelt renseanlegg på 75-100 pe for bedriftene som er etablert på Tuen industriområde. Det er etablert ny pumpeledning fra RV22 og ned under jernbanen og ned til Tuen RA. Det er satt opp en ny pumpestasjon og lagt om alle ledninger i området for å rydde opp i alt gammelt. Ny vannledning og nytt overvannssystem etableres også. Anlegget er i slutfasen og en regner med at ny pumpestasjon er i drift i løpet av sommeren 2019. Kommunen vil samtidig inngå avtale med bedriftene om å ta over det som kan defineres som hovedledninger på avløpsnettet.

Sørum kommune

Landbruket har hatt fokus på å redusere forurensing til vann, og det er innvilget SMIL - midler til utbedring av hydroteknisk anlegg, IBU - midler til ny gjødselkjeller for bedre ivaretagelse av gjødsel på husdyrbruk, informasjon og veiledning om RMP -tiltak mv.

I forbindelse med rulleringen av kommuneplanens arealdel vedtok kommunestyret i Sørum januar 2018 å fullføre ravinekartleggingen i kommunen, og prosjektrapport ble levert kommunen november 2018. Raviner er hydrologiske systemer, gjerne med bekk i bunn, som fungerer som naturlige flomveier ved kraftig nedbør. De er derfor viktige for vannmiljøet. Med ravinekartleggingen utført i 2014-16 har Sørum nå registrert til sammen 49 ravinelokaliteter og 76 øvrige naturtyper, fordelt på følgende: 24 lokaliteter med A-verdi (svært viktig), 64 lokaliteter med B-verdi (viktig) og 38 lokaliteter med C-verdi (lokalt viktig).

Nannestad kommune

I Leira-vassdraget er det sendt ut pålegg til 335 anlegg med frist innen 31.12.2020.

I 2018 ble spredt avløp på strekningen Eltonåsen til Langerud kartlagt og vurdert. Det viste seg at det er veldig mange slamavskillere med utslipp til vassdrag på strekningen, så det er et stort behov for opprydning i avløp fra spredt bebyggelse på denne strekningen.

Da det i 2018 måtte legges nye vannledninger under Rotua ble det samtidig lagt med spillvannsledning. Denne er planlagt videreført opp på Røtterudmoen i 2021

I 2018 ble ravinekartleggingen som ble påstartet i 2012 og 2013 fullført. Norconsult som utførte kartleggingen i 2018 leverte rapport i mars 2019. Raviner er hydrologiske systemer, gjerne med bekk i bunn, som fungerer som naturlige flomveier ved kraftig nedbør. De er derfor viktige for vannmiljøet. I Nannestad er det registrert til sammen 49 ravinedallokaliteter, fordelt på følgende: 17 lokaliteter med A-verdi (svært viktig), 23 lokaliteter med B-verdi (viktig) og 9 lokaliteter med C-verdi (lokalt viktig).

«Det har også vært fokus på å redusere forurensning til vann fra landbruket i Nannestad gjennom informasjon og veiledning. Flere hydrotekniske anlegg er utbedret og det er god oppslutning om viktige avrenningstiltak i RMP mv.

4.7 IKKE GJENNOMFØRTE AKTIVITETER

Stormøte for prosjektorganisasjonen

Det var tenkt å gjennomføre et stormøte for prosjektorganisasjonen i løpet av året, det ble dessverre ikke tid til å prioritere dette.

Studietur for temagruppene økologi og kommunalteknikk

Etter planen skulle temagruppene økologi og kommunalteknikk på studietur i 2018, men da noen av de aktuelle besøksstedene trakk seg rett før sommeren ble det besluttet å utsette studieturen til 2019.

Oppdatering av vannområdets mandat

Gjeldene mandat ble vedtatt i 2008, og det er behov for en oppdatering. En slik oppdatering henger sammen med evalueringen av organiseringen av vannområdet som ble gjennomført i 2017. Da tre av vannområdets kommuner slås sammen fra 1. januar 2020 ble arbeidet med mandatet utsatt til 2019.

Faktaark om vegetasjonsdekke på kritiske områder

Dette er et faktaark som skal lages primært av Vannområde Øyeren, men Vannområdene Huvo og Leira-Nitelva skal bidra inn i arbeidet. Prosessen har dessverre blitt forsinket, og faktaarket ble ikke klart i 2018.

Temakveld om gjødsel med markvandring

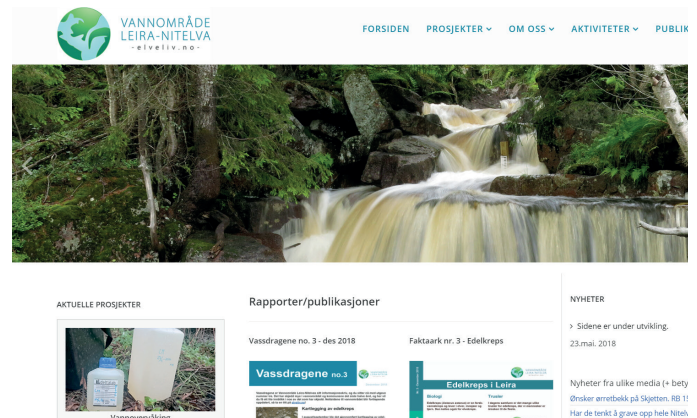
Temagruppe landbruk hadde planer om å arrangere en temakveld om gjødselshåndtering, inkludert en markvandring. I avvente på ny gjødselsvareforskrift ble det besluttet å utsette aktiviteten til 2019.

5. NETTSIDER OG SOSIALE MEDIA

Elveliv.no

De nye nettsidene til vannområdet ble lansert sommeren 2018. Totalt gjennom året har det vært over 2800 unike besøkende og nesten 7900 besøk på elveliv.no.

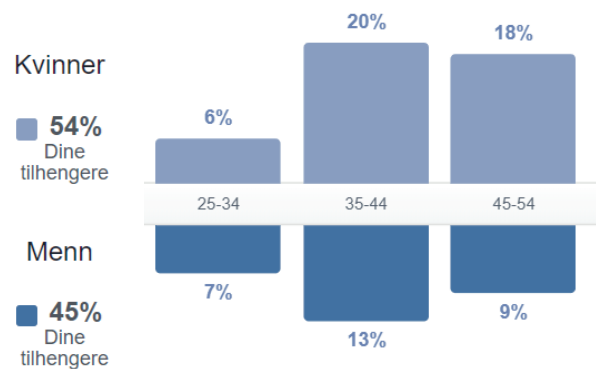
Det dokumentet som har blitt lastet ned flest ganger er informasjonsbrosjyren om hestegjødsel, denne har blitt lastet ned hele 311 ganger i perioden oktober - desember 2018.

Bilde 18. Skjerm bilde av vannområdets nettsider elveliv.no.

Facebook

I 2018 kom det 26 nye følgere på vannområdets Facebooksider, slik at det 31.12.2018 var totalt 246 følgere av siden. 54% av følgerne er kvinner, og 60% av følgerne er i aldersgruppen 35-54 år. Det ble totalt publisert 44 innlegg. I 2018 ble det brukt noe midler på å promotere informasjonskveldene for hesteeiere, og disse innleggene ble sett av totalt 7500 personer.

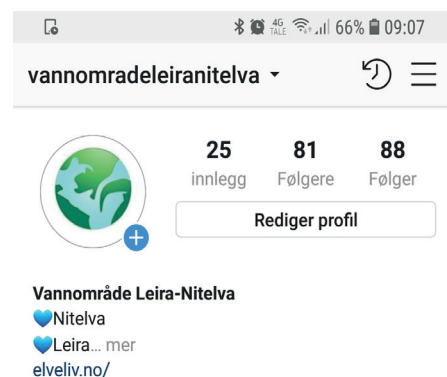

Bilde 19. Statistikk over alder- og kjønnsfordelingen til følgere på Facebook.

Instagram

Ved inngangen til 2018 hadde vannområdets Instagramkonto 54 følgere, og i løpet av året økte dette med 25 følgere, slik at det 31.12.2018 var 79 følgere på vannområdets Instagramkonto.

Det ble publisert 13 innlegg på Instagram i løpet av året

Bilde 20. Skjerm bilde fra Instagram, 06.03.2019.

6. VASSDRAGSOVERVÅKING

Vassdragsovervåking består av kjemis-fysisk overvåking hvor det blir tatt vannprøver ifølge et fastsatt overvåkingsprogram, og overvåking av biologiske kvalitetselementer. I motsetning til den kjemisk-fysiske overvåkingen som pågår kontinuerlig skal biologisk overvåking gjennomføres minimum hvert tredje år.

6.1 KJEMISK-FYSISK OVERVÅKING

Det ble i 2013 utarbeidet et forslag til overvåkingsprogram for Leira-Nitelva. Vannområdets overvåkingsprogram inngår i overvåkingsprogrammet for Vannregion Glomma.

Kommunene som inngår i vannområdet har organisert seg ulikt med hensyn på gjennomføring av vassdragsovervåkingen, og 8 av kommunene er inkludert i overvåkingsprogrammet.

Øvre Romerike Innkjøpssamarbeid (ØRIK) har på vegne av kommunene Nannestad, Ullensaker, Gjerdrum, Sørum, Fet, Rælingen, Skedsmo og Nittedal inngått en rammeavtale om tiltaksrettet overvåking med Norconsult. Avtalen ble inngått i desember 2016, og gjelder for 2 år med opsjon for 1 + 1 år. Dette samarbeidet omtales ofte som "Overvåkingsprogrammet for Leira-Nitelva", eller "fellesovervåkingen", da det omfatter størstedelen av den tiltaksrettede overvåkingen innen vannområdet, og har blitt administrert av vannområde-sekretariatet.

Kostnadene for fellesovervåkingen er fordelt mellom kommunene ut fra antall prøvesteder, antall prøver, og type prøve (analyse av kjemiske parametere, bunndyr, begroingsalger eller vannplanter). Det er også gitt et statlig bidrag på 275 000 kr, tildelt vannområdet fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus i 2018. Dette statlige bidraget er et bidrag til overvåking i områder hvor jordbruket er en viktig påvirker.

I tillegg til de kostnadene som fremgår av tabell 7 (side 21), finansieres tre stasjoner i Nitelva (Kjellerholen, Sagdalen og Rud/Åmot), av NRA og eierkommunene (Lørenskog, Rælingen og Skedsmo). Resultatene inngår i årsrapporten for vassdrags-

overvåkingen, som vil bli publisert på vannområdets hjemmeside i løpet av våren 2019.

Det gjennomføres også omfattende overvåking i Lunner, Lørenskog og Oslo, men resultatene fra disse overvåkingene er p.t. ikke inkludert i felles årsrapport for vassdragsovervåkingen i Leira-Nitelva, men oppsummeres i egne rapporter. Fylkesmannens overvåking i forsuringspåvirkede vannforekomster og kartlegging av biologiske kvalitetselementer som fisk og muslinger publiseres også i separate rapporter.

Når samtlige overvåkingsresultater er tilgjengeliggjort i Vannmiljø kan Fylkesmannen benytte dataene til å reklassifiser økologisk tilstand i de aktuelle vannforekomstene, og det vil da være mulig å hente ut oppdaterte og helhetlige oversikter fra Van-nett som viser økologisk tilstand for vannforekomstene i området.

I 2018 ble totalt 25 stasjoner overvåket, 20 stasjoner i regi av vannområdet, to stasjoner av Dynea og tre stasjoner av NRA. Alle stasjonene er med i vannområdets overvåkingsrapport, se kapittel 8.

6.2 BIOLOGISK OVERVÅKING

Biologisk overvåking skal gjennomføres hvert tredje år, og ble sist gjennomført i vannområdet i 2017. På bakgrunn av at noen av referansestasjonene hadde forverret seg fra 2014 når det gjaldt bunndyr ble det besluttet å ta nye prøver på 7 stasjoner i løpet av 2018. NIVA fikk oppdraget, og undersøkte bunndyrene på disse syv stasjonene både vår og høst 2018. Resultatene viste at bunndyrene var på samme nivå som i 2014, og at prøvene mest sannsynlig var tatt på et for tidlig tidspunkt i 2017.

Resultatene finnes i en egen [rapport](#) fra NIVA som finnes på vannområdets nettsider.

For flere detaljer om tilstanden i vannområdet, se [kapittel 8](#), og egen rapport for vannovervåking i 2018.

7. TILGJENGELIGGJØRING AV KUNNSKAP

7.1 VANN-NETT

Vann-nett er et nettbasert kartverktøy som brukes i arbeidet med vannforskriften. I Vann-Nett vises inndelingen i vannområder og vannforekomster, og for hver vannforekomst er det lagret informasjon om miljøtilstand, evt. risiko for å ikke nå målet om god økologisk tilstand, aktuelle påvirkninger samt tiltak for å bedre den økologiske tilstanden. Vannforskriften setter krav til medvirkning med hensyn til faglige vurderinger, beslutninger og gjennomføring av tiltak for å oppnå god miljøtilstand i vannet. Vann-Nett er ment å sikre tilgang på miljøinformasjon for faglige institusjoner, interessegrupper, myndigheter og allmennheten.

Ved inngangen til 2015 var det klart at det var mangler knyttet til registrering av data i Vann-Nett for Vannområde Leira-Nitelva, både i form av manglende vurdering av miljøtilstanden for enkelte vannforekomster, utdatert informasjon og feilregistreringer. Det var ikke tid til å gjøre alle endringer før Vann-Nett ble stengt for redigering i forbindelse med behandling av den regionale forvaltningsplanen for 2016-2021. Vann-Nett var stengt frem til februar 2018, og i 2018 har det blitt lagt ned en stor jobb for å få blant annet oppdatere alle tiltak. I tillegg har Fylkesmannen i samarbeid med vannområdet innhentet data som har blitt lagt inn i Vannmiljø i perioden som Vann-Nett var stengt, for så å reklassifisere alle vannforekomstene. Mer om dette i kapittel 8.

7.2 VANNMILJØ

Vannmiljø er den statlige miljøforvaltningens fagsystem for lagring av resultater om miljøtilstanden i vann. Vannmiljø er integrert med Vann-Nett, og analyseresultatene som blir registrert i Vannmiljø benyttes ved fastsettelse av miljøtilstand i Vann-Nett.

Analysene fra de lokalitetene som overvåkes av Norconsult på vegne av kommunene Gjerdrum, Fet, Nannestad, Nittedal, Rælingen, Skedsmo, Sørum og Ullensaker (også omtalt som "Overvåkingsprogrammet for vannområdet"), har blitt registrert i Vannmiljø av oppdragstager. Det samme har resultatene fra NIVAs undersøkelser av vasspest og bunndyr.

Data tilbake til 2008, og for noen stasjoner enda lengre tilbake, har blitt registrert i Vannmiljø, slik at man får en best mulig oversikt over hvordan vannkvaliteten har utviklet seg. Det er noen hull i disse tidsseriene som må fylles igjen ved at resultatene fra de årene som mangler blir lastet opp i Vannmiljø.

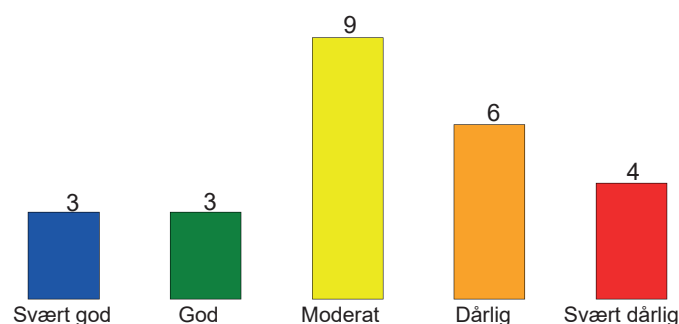
Det er veldig viktig at de kommunene som driver med overvåking av vannforekomster i egen regi også får registrert sine resultater i Vannmiljø, slik at vannforekomstene i disse kommunene får en riktig vurdering når det fastsettes miljøtilstand for disse vannforekomstene.

På slutten av 2018 fikk vannområdet tildelt midler fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus som skal gå til å få importert manglende data inn i Vannmiljø. Dette vil bli en viktig arbeidsoppgave i løpet av 2019.

8. MILJØTILSTAND 2018

8.1 TILSTANDSKLASSE 2018

Den kjemisk-fysiske overvåkingen i 2018 viser at seks prøvelokaliteter når miljømålet på god eller bedre tilstand, mens 19 lokaliteter havnet i moderat eller dårligere tilstand (figur 3). Av de stasjonene som ble prøvetatt i både 2017 og 2018 er det fire som har gått ned i tilstandsklasse, og fire som har gått opp i tilstandsklasse. For flere detaljer se [overvåkningsrapporten](#).

Figur 3. Antall prøvelokaliteter i hver tilstandsklasse i 2018.

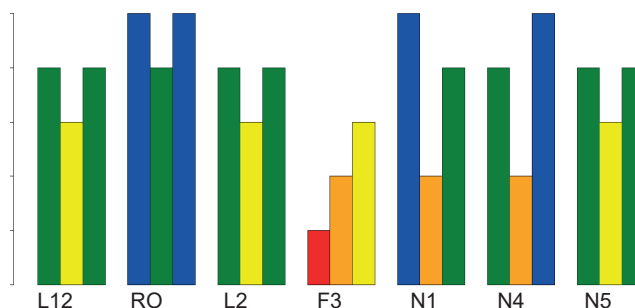
8.2 TRENDANALYSER

Trendanalyser har blitt gjennomført på de stasjonene hvor vi har en lang tidsserie med prøveresultater, og tre stasjoner viser en nedadgående trend for nitrogen og en stasjon økende konsentrasjoner. For fosfor er det fem stasjoner som har synkende konsentrasjoner deriblant L11 Hekseberg. For L11 er det mulig at nedleggelsen av renseanlegget i Gjerdrum er en medvirkende årsak til de synkende verdiene.

8.3 BUNNDYR

Miljøtilstanden på de 7 stasjonene som ble prøvetatt i 2018 lå alle sammen i god eller svært god økologisk tilstand, med unntak av prøvestasjonen i Sagelva. Denne stasjonen var i moderat økologisk tilstand, noe som er en bedring fra tidligere år. De 6 andre stasjonene ligger relativt stabilt rundt god/svært god økologisk tilstand. Unntaket er året 2017 hvor de fleste stasjonene lå lavere enn det som har vært normalen. En årsak til dette kan være tidspunktet som prøvene ble tatt på. Figur 4 viser en

sammenligning mellom årene 2014, 2017 og 2018. For fargeforklaring se figur 3. For mer informasjon se [rapporten](#) fra undersøkelsen i 2018 på [elveliv.no](#)

Figur 4. Sammenligning av bunndyrresultater på 7 stasjoner for 2014, 2017 og 2018. 2017 skiller seg ut på 6 av 7 stasjoner.

8.4 REKLASSIFISERING AV VANN

FOREKOMSTER

Fylkesmannen reklassifiserte sammen med daglig leder i vannområdet alle vannforekomstene sommeren 2018. Nye resultater ble hentet inn fra Vannmiljø og brukt i klassifiseringen. Dette førte til at 20 vannforekomster fikk forbedret økologisk tilstand, 13 fikk dårligere tilstand, og 47 beholdt sin tidligere økologiske tilstand. I tillegg gikk 3 vannforekomster fra dårlig til udefinert. Det at vannforekomster har fått bedre/dårligere økologisk tilstand betyr ikke nødvendigvis at tilstanden har blitt forbedret/forverret, men at vi rett og slett har mer kunnskap enn det vi hadde sist klassifiseringen ble gjennomført. Totalt har 39 vannforekomster oppnådd målet med god eller svært god økologisk tilstand, 40 vannforekomster er under miljømålet, 6 vannforekomster har ukjent økologisk tilstand, og 6 er svært modifiserte.

9. ØKONOMI - INNETEKTER OG FORBRUK

9.1 HOVEDKONTO

Vannområdets midler er fordelt på to ulike prosjekter, prosjekt Vannområde Leira-Nitelva (hovedkonto), og prosjekt Vassdragsovervåking. Prosjektrekskap for hovedkonto 2018 fremgår av tabell 6.

Tabell 6. Regnskap for VO's driftskonto 2018.

Konto	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017	Merknader
Utgifter				
Lønnsutgifter (regulativlønn, arb.avg. og pensjonsinnbetaling)	819 091	800 000	789 098	
Møtegodtgjørelse	0	10 000	3 600	
Interntjenester Skedsmo kommune	25 000	25 000	25 000	
Husleie	72 000	68 000	68 000	
Kontorutgifter (rekvisita, datautstyr, annet)	2 033,6	20 000	18 096	
Velferdstiltak ansatte og andre	0	1 000	0	
Mobiltelefoni, Ipad, tale o.l	0	10 000	0	
Mat til bevertning og leie av møtelokaler	24 627,54	50 000	17 496	
Kurs/konferanser inkl. overnatting og reiseutgifter	8 220	25 000	45 311	
Kontingenter, medlemskap	500	1 000	0	
Lisens, kjøp og oppgradering av dataprogram	10 617	10 000	6 335	
Konsulentonorar/andre kjøpte tjenester	782 017	868 000	85 213	
Overføring driftsmidler til konto for overvåkingsprogrammet	0	0	100 000	
Informasjonsutgifter (bilder, trykk, o.l)	21 765	60 000	30 460	
Andre annonser	20 800	0	0	
Arbeidsklær	0	6 500	0	
Studietur	0	100 000	0	
Sum utgifter	1 786 671	2 054 500	1 188 611	
Inntekter				
Innbetaling fra eierkommunene	934 000	934 000	857 500	
Driftstilskudd Akershus fylkeskommune	162 000	200 000	295 000	
Driftstilskudd Vannregionmyndigheten	245 834	200 000	239 100	
Tilskudd fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus	414 500	0		
Andre tilskudd/prosjekttilskudd	133 700	180 000		
Sum inntekter	1 890 034	1 514 655	1 681 100	

Ved inngangen av 2018 stod det kr. 2 895 240,- på bundet driftsfond tilknyttet driften av Vannområde Leira-Nitelva. Ved utgangen av 2018 hadde vannområdet et overskudd på kr. 103 363,- som overføres bundet driftsfond. Ved utgangen av 2018 stod det kr. 2 998 603,- på bundet driftsfond.

Årsaken til overskuddet i 2018 er blant annet at vannområdet fikk tilskuddsmidler i desember 2018 til prosjekter som skal gjennomføres i 2019.

Kostnadene i forbindelse med overvåkingsprogrammet i vannområdet er utskilt i et eget budsjett/regnskap.

Tabell 7. Regnskap for VO's konto for vassdragsovervåking 2018

Konto	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017	Merknader
Utgifter				
Konsulentonorar overvåkingsprogrammet	552 355		661 438	
Konsulentonorar biologisk overvåking 2017	137 090	0	160 000	Cowi fakturerte 1/3 i 2018
Konsulentonorar vannplanter 2017	46 200	0	0	Faun fakturerte i 2018
Konsulentonorar biologisk overvåking 2018	122 840	0		
Sum utgifter	858 485		821 438	
Inntekter				
Refusjon Fet kommune	32 202		50 696	
Refusjon Gjerdrum kommune	53 948		81 547	
Refusjon Nannestad kommune	39 536		71 458	
Refusjon Nittedal kommune	61 934		96 106	
Refusjon Rælingen kommune	26 504		41 080	
Refusjon Skedsmo kommune	70 081		100 597	
Refusjon Sørums kommun	47 912		87 162	
Refusjon Ullensaker kommune	58 266		91 832	
Statlig tilskudd til tiltaksrettet overvåking i jordbruksområder (via Fylkesmannen i Oslo og Akershus)	275 000		286 650	
Overføring fra vannområdets driftskonto	0		100 000	
Sum inntekter	665 383		1 007 128	

Ved inngangen til 2018 stod det kr. 603 274,- på bundet driftsfond tilknyttet vassdragsovervåkingen. Ved utgangen av 2018 stod det kr. 410 172,- på bundet driftsfond. Det var ikke budsjettert med utgifter i 2018 til prosjektene som ble gjennomført i 2018, men da det var forventet at disse fakturaene skulle komme i 2017. Kommunene ble fakturert for disse kostnadene i 2017, noe som gjør at underskuddet i 2018 er tilnærmet likt overskuddet i 2017.

VEDLEGG 1. OVERSIKT OVER KOMMUNENS ØKONOMISKE BIDRAG TIL FELLESGIFTER I VO LEIRA-NITELVA

Fordelingsnøkkel:

- Grunnbeløp kr. 20 500,-
- Kr. 1,- pr. daa jordbruksareal
- Kr. 3 pr. innbygger

Tabell 8. Kommunenes.

Inntekter/felleskostnader kommunevis	2018
Fet kommune	36 000
Gjerdrum kommune	65 000
Gran kommune	20 500
Lunner kommune	34 000
Lørenskog kommune	140 000
Nannestad kommune	92 500
Nittedal kommune	99 000
Oslo kommune	20 500
Rælingen kommune	70 500
Skedsmo kommune	200 000
Sørums kommun	50 500
Ullensaker kommune	105 500
Sum inntekter	934 000

I 2017 ble felleskostnadene beregnet på nytt, med oppdatert jordbruksareal og befolkning. Den nye beregningen trådte i kraft i 2018.

VANNOMRÅDE
LEIRA-NITELVA
elveliv.no

**VANNOMRÅDE LEIRA-
NITELVA**

Sekretariatet,
c/o Skedsmo kommune
Postboks 313
2001 Lillestrøm

Design/layout Line Gustavsen

Telefon:
66 93 83 06

Nettside:
elveliv.no

Facebook:
facebook.com/
vannomradeLeiraNitelva